

ASSISTED SUICIDE

Stop the bill that could stop you

Ko e ngaahi Palopalema Fekau'aki mo e 'Iufanesia/Tokoni'i e Taonakita

Ko e 'uhinga 'o e 'Iufanesia

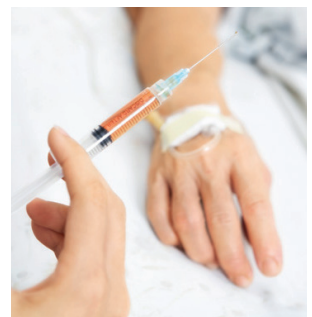
'I talanga fekau'aki mo e 'iufanesia, 'oku 'i ai e ngaahi lea kehekehe 'oku fa'a ngaue'aki, – 'iufanesia, tamate anga'ofa, tokoni'i 'a e taonakita 'e he toketa, tokoni'i ha taha ke mate, ta'ofi 'a e faito'o fakaloloa mo'ui – ka ko e ngaahi me'a ko 'eni 'oku 'ikai te nau 'uhinga tatau pea 'ikai fu'u mahino 'i he taimi lahi.

Fili ke 'Iufanesia'oku 'uhinga ia ki he ngaue fakahangatonu ke tamate'i ha mahaki 'i he loto'aki mo e 'ilo pau, fakatatau ki he fiema'u 'a e mahaki ko ia. Kapau 'oku fakahoko 'a e ngaue ko 'eni' 'e ha taha kehe mei he pekia, 'oku ui ia ko e 'iufanesia.

'Iufanesia 'oku fakamalohi'i' 'oku 'uhinga ia ki he taimi 'oku malava 'a e tokotaha mahaki ke fakaha hono loto ka kuo te'eki ke ne fakaha loto, pe, ko e fakahoko 'a e 'iufanesia ki ha tokotaha na'e 'ikai loto ki ai.

'Iufanesia 'i he ta'eloto ki ai' 'oku 'uhinga ia ki he taimi 'oku 'ikai malava 'e he tokotaha ke ne fakaha mai hono loto pe kole ke fakangata 'ene mo'ui'.

Tokoni'i 'a e Taonakita' 'oku 'uhinga ki he ngaue ke 'oange 'a e founga fakahoko mate 'i he loto ki ai mo e 'ilo pau, ki ha taha kehe 'i he fiema'u 'a e taha ko ia, koe'uhi ke fakahoko 'ene taonakita. Kapau 'e fakahoko 'e he taha ko ia 'a e founga na'e 'oange, 'e lau ia kuo tokoni'i 'a e taonakita

Taonakita tokoni'i 'e he Toketa 'oku 'uhinga 'eni ki he taonakita 'oku tokoni'i 'e he Toketa 'aki 'ene 'oange 'a e founga (e.g. ngaahi faito'o fakatupu mate).

Ko e ngaahi me'a 'oku 'ikai lau ko e 'iufanesia

Ko e fakahoko 'a e ngaahi faito'o fakanonga

'Oku 'i ai 'a e totonu 'a e kakai kotoa ke ma'u ha faito'o fakanonga 'aonga. 'Oku hahamolofia ke hoko ha mate 'i hono 'oange ha faito'o 'i he tu'unga fakapotopoto ke to'o 'a e mamahi mo e faingata'a'ia. 'Oku ngofua 'eni pea 'oku faka'efika foki. Ka 'oku hoko pe 'a e pekia 'a e mahaki lolotonga 'ene ma'u 'a e ngaahi faito'o ko 'eni. 'Oku 'ikai ke lau ia ko e 'iufanesia koe'uhi' na'e 'ikai ke taumu'a 'a e faito'o ke tamate'i 'a e mahaki. Fakatatau ki he Australian and New Zealand Society of Palliative Medicine (ANZSPM 2013): *"Oku 'ikai lau ko e 'iufanesia ha faito'o na'e fakafuofua'i totonu ke fakanonga 'aki 'a e mahaki pea na'e toe hoko ai 'a e ola kehe na'e 'ikai fai ha taumu'a ki ai, 'a ia ko hono fakavave'i 'a e mate.*

Ko hono ta'ofi 'o e faito'o fakatolonga mo'ui' 'oku fakatupumamahi mo ta'e'aonga

Ko hono ta'ofi 'a e ngaahi faito'o fakatolonga mo'ui mei ha mahaki 'a ia 'oku 'ikai 'aonga ki ai 'a e faito'o ko 'eni, neongo 'e malava ke 'i ai 'a e felave'i tonu 'a e ngaue ko 'eni mo e pekia 'a e mahaki, 'oku fakalao pe 'a hono ta'ofi 'o e faito'o. 'Oku 'ikai ke 'i ai ha makatu'unga fakalao pe faka'efika 'oku pehe kuo pau ke fakatolonga 'a e mo'ui 'a ha mahaki pe taha lavelavea 'tatau ai pe pe ko e ha'. 'Oku 'osi ta 'e he lao 'a e laine mahino ke fakafaikehekehe'i 'aki 'a e taimi 'oku ta'ofi ai 'a e ngaahi faito'o pea iku ai 'o malava ke pekia 'a e mahaki mei he 'ene fokoutua, mo e taimi 'oku fakahoko 'i he 'ilo pau ha ngaue fakahangatonu ke fakatupu 'a e pekia 'a e mahaki.

'OKU 'IKAI KO E 'IUFANESIA 'ENI/TOKONI'I E TAONAKITA	KO E 'IUFANESIA/TOKONI'I 'A E TAONAKITA
tamate'i'o e misini fakatolonga mo'ui	ko e tali ha faito'o fakatupu mate ke toki folo
ta'ofi'o e ngaahi sivi, faito'o mo e tafa 'oku 'ikai 'aonga	ko e tali ha faito'o 'oku fakatupu mate 'oku fakafou'i he huhu
fakafonu'e he mahaki ha foomu kole ke 'oua'e toe fakaake ia (ta'ofi'a e CPR)	
ta'ofi'o e me'akai mo e inu kapau'e hoko ia ke faingata'a'ia ai'a e mahaki	
tali'o e faito'o fakanonga ki he lahi taha 'oku fiema'u ke to'o'a e langa mo e ngaahi mamahi kehe	

Ko e ha e lau 'a e lao lolotonga fekau'aki mo e taonakita?

'I he kupu 179 'o e Crimes Act 1961 (Nu'u Sila) 'oku ha ai *"E malava ke ngaue popula ki he ta'u 'o 'ikai laka hake 'i he ta'u 'e 14 ha taha 'oku ne - (a) faka'ai'ai, fale'i pe fakalotolahi'i ha taha ke taonakita, pea kapau 'e taonakita pe feinga ke taonakita 'a e tokotaha ko ia' koe'uhi ko e faka'ai'ai, fale'i pe fakalotolahi ko ia, pe (b) tokoni'i pe faka'ai'ai tonu ha taha ke taonakita"*. 'Ikai ke ngata ai, 'i he Kupu 151 'oku 'i ai 'a e fatongia 'a e taha 'oku ne tokanga'i ha *"tokotaha lahi 'oku uesia ngofua"* 'a ia 'oku 'ikai te ne lava 'o tauhi pe 'e ia, ia, ke ne 'oange ki he taha ko 'eni 'a e ngaahi me'a 'oku *"fiema'u faka'aho"* ki he mo'ui.

Kae fefe 'eku "fili"

'Oku mahu'inga ke fakatokanga'i 'oku 'i ai 'a e totonu ke 'oua 'e tali 'e ha taha ha faito'o neongo 'e malava ke 'iku 'o mate ai 'a e tokotaha ko ia. 'Oku fakamamafa'i 'a e mo'oni'i lao angamaheni ko 'eni 'i he Kupu 11 'o e New Zealand Bill of Rights 1990 *"oku 'i ai 'a e totonu 'a e taha kotoa pe ke 'oua te ne tali ha fa'ahinga faito'o"*. 'Oku to e pehee foki 'e he The Australian and New Zealand Society of Palliative Medicine (ANZSPM 2013): *"Oku 'i ai 'a e totonu 'a e mahaki' ke 'oua te ne tali ha fa'ahinga faito'o fakatolonga mo'ui, kau ai 'a e ma'u fakafaito'o 'a e me'akai mo e inu. 'Oku 'ikai lau ia ko e 'iufanesia 'a hono ta'etali 'o e faito'o ko'eni"*. 'I he taimi tatau, 'oku 'ikai ko e 'iufanesia 'a e fakahoko 'a e fiema'u 'a e mahaki.

Ngaue hala'aki – neongo 'a e ngaahi 'malu'i'

'Oku hoko 'a e malava ke ngaue hala'aki mo ta'etoka'i 'a e ngaahi founga malu'i 'o e 'iufanesia, ko e poini malohi ke 'oua 'e fakalao'i. Na'e ha 'i he savea fakatu'apule'anga ko e peseti 'e 32 'o e mate mei he 'iufanesia 'i he vahefonua Flemish 'i Pelisiume, na'e fakahoko ia neongo na'e 'ikai ko e fili ia 'a e pekia. Tanaki ki ai, 'oku 'ikai faipau 'a e ngaahi fonua 'oku

'Safe' euthanasia is an illusion.

ngofua ai 'a e 'iufanesia mo e ngaahi tu'utu'uni 'a e lao ke lipooti 'a e 'iufanesia. 'Oku fa'a tu'u uesia ngofua 'i he taimi lahi 'a e ni'ihii 'oku mahino te nau mate mei he honau mahaki. Pea 'e 'ikai ke tau lava 'o pehe 'oku mo'oni 'a e ta'esiohita mo e 'ofa 'a e ngaahi famili kotoa pe 'oku 'i ai 'enau ngaahi fiema'u fekau'aki mo e taha mahaki. 'Oku malava leva ke ngaue hala'aki 'a e 'iufanesia/tokoni' 'a e taonakita 'i he tu'unga 'e malava ke fakaloto' i kinautolu 'oku uesia ngofua ke nau fie mate pe 'oku totonu ke nau fiema'u 'a e maté. 'Oku fiema'u ke tau ngaue'aki 'a e fakakakau fakatokanga 'a ia 'oku pehe, ko e lahi ange 'a e ngaahi fakatu'utamaki 'e malava ke hoko, ko e lahi ange ia 'a e fatongia ke fakamo'oni' 'oku fiema'u 'a e 'iufanesia' e kinautolu 'oku nau fokotu'u mai 'a e lao. 'E 'ikai malava ke ta'ofi faka'aufuli 'a e ngaue hala'aki 'a e lao. **Ko e misi pe 'a e 'iufanesia 'oku 'malu'.**

Fefe kapau 'oku hala 'a e ngaahi faka'ilonga 'o e mahaki

'I he ta'u 'e 10 liuliunga kuo maliu atu, 'kuo 'i ai 'a e ngaahi fakatotolo kehekehe ki he 'isiu ko 'eni 'a ia 'oku nau fokotu'u mai ai 'a e 'i he peseti 'e 10 ki he 15 'a e fehalaaki 'a e ngaahi faka'ilonga 'o e mahaki. Pea 'i he 2012 'i he pepa na'e pulusi 'e he British Medical Journal, 'oku ha 'a e fehalaakai 'i he faka'ilonga 'o e mahaki 'i he peseti 'e 28 'o e ngaahi fekumi ki he 'uhinga 'o e pekia. 'I he fakatotolo ki he ngaahi fakafuofua fakatoketa 'o e natula 'o e mahaki 'a e kau mahaki na'e teu mate mei honau mahaki, ko e peseti pe 'e 20 'o e ngaahi fakafuofua ko ia na'e tō loto 'i he peseti 'e 33 'o e taimi na'e mo'ui ai 'a e mahaki.

Na'e kemipeini 'a Victoria Reggie Kennedy, uitou 'o e Senatoa Temokalati ko Edward Kennedy ke fakafepaki' 'i 'a e lao fakaangaanga ke fakalao' 'a e taonakita 'oku tokoni' 'e he toketa 'i he vahe fonua Massachusetts 'i 'Amelika. Na'a' ne pēhē:

"I he fuafua fakaha mai 'e he toketa 'oku kanisa hoku husepaniti na'a' nau tala mai 'e mo'ui pe ha mahina 'e ua ki he fa pea he 'ikai to e foki ia ki he Senatō 'o 'Amelika, ke fakama'opo'opo 'ene me'a kotoa, fakamavae mo hono uai'fi', fai 'ofa ki hono famili' pea teuteu ke mate. Ka na'e hala e fakafuofua ko ia. Na'e mo'ui 'a Teddy ki ha toe mahina 'e 15... Pea koe'uhi' ko e fehalaaki 'a e 'uluaki fakafuofua na'e fai, na'aku ma'u ai 'a e ngaahi manatu melie 'o e mahina 'e 15 – ngaahi manatu 'o e ma'u me'atokoni mo e ngaahi po hiva fakataha mo e fanau mo e fanga makapuna'; ngaahi manatu 'o e kata mo e fiefia', 'io, pea mo e ngaahi lo'i mata'; ko e ngaahi manatu melie na'e 'ikai hano tatau kiate au mo hoku husepaniti, pea 'oku 'ikai ha me'a ia te ma hanga 'o fetongi'aki. 'I taimi na'e hoko mai ai 'a e mate - ko e mate fakaenatula pea fiemalie – na'e 'i 'api hoku husepaniti fakataha mo e toketa, pea 'ataakai' 'e he famili pea mo 'emau patele'."

Fakalahi 'o e misiona

'Oku fakamamafa' 'e he kau fakaanga 'a e pau ke hoko 'a hono fakalahi 'o e 'iufanesia – 'a ia ko e fa'ahinga me'a 'oku ui ko e "fakalahi 'o e misiona" pe ko e "tu'unga hekea ngofua" 'i he ta'ao 'o e taimi. 'Oku 'i ai 'a e fakamo'oni pau mei he ngaahi fonua kuo 'osi fakalao' ai 'a e 'iufanesia ke fakaha 'a e alu ke faingofua ange mo mafao 'a e ngaue'aki 'o e 'iufanesia' 'i he ngaahi tu'unga na'e 'ikai ha fakakaukau ki ai.

Na'e fakalao' 'a e 'iufanesia 'i Holani he ta'u 2002. 'Oku faka'ataa ai 'a e 'iufanesia ki he fanau ta'u 12. 'Oku fiema'u 'a e ngofua mei he ongo matu'a ma'ae fanau 'oku ta'u 12 ki he 15. Kimui ni mai kuo kamata 'a e feinga ha kau toketa Holani ki he kau fa'u lao ke fakalahi 'a e lao 'iufanesia ke ngaue'aki ki he fanau ta'u 1 ki he ta'u 12. Na'e fakalao' 'a e 'iufanesia 'i Pelisiume 'i he 2002 ma'ae kakai mei he ta'u 18, ka 'i he ta'u 2014 na'a nau fili ke fakalahi e lao' ke kau mo e fanau 'i he 'iufanesia.

Makatu'unga 'i he ngaahi me'a kuo hoko 'i tu'apule'anga, kapau 'e fakalao' 'a e 'iufanesia 'i Nu'u Sila' ni, 'oku malohi 'aupito 'a e fakamo'oni 'e ngaue'aki 'a e lao ko 'eni' ke to'o e mo'ui 'a e ni'ihii 'oku 'ikai te nau loto ke mate fakataha mo e ni'ihii 'oku nau loto ke mate. 'E ataa ki ai, pea 'e ngaue'aki 'e he ni'ihii ta'u si'i mo kinautolu 'oku uesia faka'atamai. 'E malava ke ngaue'aki ki ha fanau 'oku fa'ele'i mo e ha ngaahi faingata'a'ia fakaesino. Ko e fakangofua pe 'e he sosaieti ha founa 'iufanesia 'e taha mo hono ngaahi makatu'unga, 'e faingata'a ke fakangatangata 'a e 'iufanesia ki he ngaahi makatu'unga ko 'eni. Fakatata'aki 'eni, kapau 'oku faka'ataa 'e he lao 'a e 'iufanesia ma'ae kakai lalahi 'oku puke 'i ha mahaki fakatupu mate, ko e ha e me'a te ne ta'ofi 'a e fanau ta'u si'i 'oku 'i ai 'ene mahaki tauhi, pe ha taha kuo fo'i ia he mo'ui, mei he kole mo e vivili ki he 'iufanesia?

'I he taimi 'oku 'i ai ha fa'ahinga ngaue fo'ou 'oku taku ko e "totonu fakaetangata" 'oku fa'a 'i ai ha ni'ihii te nau teke ke tokolahi ange 'a e kakai ke nau lava 'o 'inasi' 'i he totonu ko ia'. 'I he taimi tatau, kapau 'oku 'i ai ha kakai 'oku 'ikai ke 'inasi' 'i he totonu fo'ou ko 'eni', 'oku taukave'i leva 'e he totonu ke "faitatau" 'i he lao, mo e ngaahi totonu ke 'oua 'e filifilimanako 'a e lao, ke 'inasi' 'a e taha kotoa pe 'i he totonu ko 'eni.

Na'e memipa 'a Palofesa Theo Boer 'i he ta'u 'e 9 'i he Dutch Regional Euthanasia Commission 'a ia na'e kau ai 'i hono vakai'i 'a e ngaahi keisi 'e 4,000 . Na'e kau 'a e Palofesa 'i he poupu'u fefeka 'a e 'iufanesia pea na'a ne taukave'i 'i he kamata'anga 'oku 'ikai ha "tu'unga hekeha ngofua." Ka 'i he ta'u 2014 na'a liliu 'aupito 'ene tui ko ia. Na'a ne fakamo'oni ki he kau fakafongga Fale Alea Pilitania na'a nau talanga'i 'a e 'isiu ko 'eni 'o pehé:

"I he ngaahi ta'u si'i hili ia e ta'u 2002, na'e si'isi'i ke 'asi 'a e kau mahaki faka'atamai pe mahaki ngalongalo 'i he ngaahi lipooti, ka 'oku alu ke lahi 'aupito he taimi ' ni. Kuo lipooti mai 'a e ngaahi keisi ko e kongala'hi 'o e faingata'a'ia 'o e ni'ihina na'e fakahoko ki ai 'a e 'iufanesia pe tokoni'i ke taonakita, ko e kau toulekeleka, ni'ihina na'e ongo'i li'ekina mo e mamahi 'i he pekia 'a e 'ofa'anga. Na'e meimei malava 'a e ni'ihina ko'eni ' o mo'ui 'i ha ngaahi tau pe ta'u 'e 10 liuliunga. "

'Totonu ke mate' pe 'fatongia ke mate'

'Oku ha ngali sai 'a e ngaahi founa ngaue ke malu'i 'a e fili 'a e tokotaha mahaki'. Ka 'i hono ngaue'aki, 'oku fakangatanga pe 'a e me'a 'oku malu'i 'e he ngaahi founa ko 'eni. 'Oku fakalohi 'a e fakamalohi. Ko e mo'oni faka'aho, 'oku uesia ngofua 'a e ni'ihina 'oku 'i ai honau mahaki fakatupu mate mo e ni'ihina 'oku 'ikai fakatupu mate honau mahaki ka 'oku 'ikai ha faito'o pea 'oku nau fe'ao mo e ngaahi tu'unga fakasino pe uesia faka'atamai fakalilifu, mei he ngaahi faka'ai'ai fakahangatonu pe 'ikai fakahangatonu mei he famili, kau tauhi mo e kau ngaue falemahaki' pea kau ai mo e ngaahi ongo'i faka'ai'ai 'i he tokotaha mahaki pe. 'E malava ai ke a'usia 'a e ongo ko e 'iufanesia 'a e me'a totonu ke fakahoko'; kuo lava'a e fakapuepue'; 'oku 'ikai ke nau fie hoko ko ha 'kavenga' ki honau famili' mo kinautolu 'oku nau 'ofa ai'.

'Oku ha 'i he ngaahi lipooti fakata'u 'a e Potungau Mo'ui 'a 'Olikoni 'a e fakamatala ki he tokolahi 'a e kau mahaki na'a nau lipooti ko e kongala'hi 'o e 'uhinga na'a nau fili ai 'a e 'iufanesia ko 'enau ongo'i kuo nau hoko ko e "kavenga ki he famili mo e maheni." 'I he 2016, ko e peseti 'e 49 'o e kau mahaki na'a nau fili ke tokoni'i 'enau taonakita, na'a nau fakaha na'e makatu'unga 'enau fili' 'i he 'enau ongo'i ko e kavenga kinautolu ki honau famili'; 'i he 1998, na'e peseti pe 'e 13.

Hilifaki 'a e mamafa ki he kau mahaki'

'Oku hoko 'a e 'i ai 'a e faingamalie ke fili 'a e 'iufanesia pe ko e taonakita 'oku tokoni'i, ke hiki ai 'a e fatongia ki hono fakamo'oni'i pe 'oku taau 'a e fili ko 'eni ki he mahaki, pea pau ai ke fehu'ia pe 'e he mahaki 'iate ia pe, pe ko e ha hano 'uhinga 'oku 'ikai te ne ngaue'aki ai 'a e founa ko 'eni. 'Oku hoko 'a e fakaafe mate ko 'eni 'a e siosaieti ke ne fakaha ki he kau mahaki 'a ia 'oku nau faingata'a'ia, 'oku lelei pe ke nau kei mo'ui kapau ko 'enau fili ia, ka ko e tokolahi 'o kinautolu 'oku 'ikai ke tau tokanga ki he hokohoko atu 'enau mo'ui. Ko hono mo'oni, ko e 'i ai pe 'a e totonu faka'ofisiale ke fili ki ha mate 'oku vave mo faingofua, ka 'i ai ha fakafepaki ki he fili ko 'eni 'e lau ia ko e vili ta'e'unua, vili ke tu'uta pea siokita foki.

Pa'usi'i 'o e kau toulekeleka

'Oku 'ikai ko ha palopalema 'a e kau toulekeleka 'o Nu'u Sila ke fiema'u ke faka'auha kinautolu - ka ko e to'utangata ke fakalangilangi'i mo tokangaekina. Kuo hoko 'a hono pa'usi'i 'o e kau toulekeleka ko ha palopalema lahi 'i Nu'u Sila' ni . 'Oku 'ikai ai ke tau lava 'o faka'ikai'i 'a e mo'oni 'e malava ke fakamalohi'i 'a e kau toulekeleka 'oku tauhi kinautolu ke to'o 'enau mo'ui 'aki e toaonakita tokoni'i/'iufanesia. 'Oku 'ikai totonu ke tau tukuange ke hoko ha fakatu'utamaki ki he kau toulekeleka 'o Nu'u Sila 'aki hono fa'u ha ngaahi founa fo'ou ke pa'usi'i ai kinautolu, 'o iku ke nau ongo'i ko honau 'fatongia ke mate.'Oku fakafepaki'i 'e he tokoni'i 'o e taonakita/'iufanesia 'a e totonu 'a e tangata ke ma'u 'a e faitatau.

Na'e lea 'a Palofesa Malolō ko David Richmond 'o pehé:

"Ko e kau toulekeleka ' (mo kinautolu 'oku faingata'a'ia fakasino, 'a ia ko e tokolahi ai ko e kau toulekeleka) te nau manavahe lahi taha ka fakalao'i 'a e ngaahi founa ko 'eni...oku tokanga lahi 'a e kau toulekeleka ki ha pehe ko e kavenga kinautolu, pea 'e faingofua ange ke ne tali ai fakafehoanaki ki ha taha ta'u si'i ange, ka fokotu'u atu 'kuo lava 'a e fakapuepue' ... Ko e 'uhinga ia 'oku 'i ai 'a e timi makehe ki hono siofi 'a e pa'usi'i 'a e kau toulekeleka 'i he DHB lahi 'i he fonua ni. 'I he'ene pehe, 'oku 'ikai fa'a makatu'unga 'i he me'a 'oku lelei ki he tokotaha toulekeleka 'a e ngaahi faka'ai'ai 'ikai fakahangatonu pe fakahangatonu 'oku fai 'e he famili ki he taha ko ia ke ne fili 'a e 'iufanesia kapau 'oku ngofua, pea lau ia ko e 'faito'o'."

'Oku 'ilo'i lelei foki 'e he kau toulekeleka mo e kau mahaki 'a e hikihihi pe 'a e mamafa e totongi 'o honau tauhi pea holo ai pe e koloa mo e pa'anga na'e mei ma'u 'e he fanau. Pea ko e faka'ofa taha', 'oku 'i ai 'a e fanau ta'e'ofa mo ta'emalu'ia 'oku 'ikai ke toeufi 'enau lea'aki 'a e me'a ko 'eni.

Safeguards can only go so far. Coercion is subtle.

Taonakita "i he fakakaukau lelei"

Ko e fa'unga 'o e 'iufanesia mo e tokoni'i 'o e taonakita 'oku makatu'unga ia 'i he pehe ko e taha 'oku fili ki ai 'oku ne ma'u 'a e mahino, fakakaukau lelei pea 'ataa mei he fakamalohi. Ka 'i he taimi tatau pe, 'oku anga fefe 'ete fai ha fili 'fakakaukau lelei' lolotonga 'oku te fehangahangai mo e mahaki faingata'a 'aupito? Kuo mahino mai mei he ngaahi fakatotolo fekau'ai mo e faitu'utu'uni 'a e tangata, 'i he taimi 'oku faingata'a ia ai ha taha, 'oku 'ikai fai 'a e tu'utu'uni ko ia 'i he fakakaukau lelei. Ko e tokolahi e kakai 'oku nau teke ke fakalao'i 'a e 'iufanesia mo e tokoni'i 'o e taonakita, 'oku nau 'atamai 'ia, poto he lea' pea mahino 'aupito 'a e tükunga 'oku nau 'i ai. Ka 'oku 'ikai pehe 'a e tokolahi ia. Pea ka 'i ai ha lao 'iufanesia, kuo pau ke malu'i 'a e taha kotoa, 'a e 'ikai poto he lea mo e poto he lea, 'a e uesia faka'atamai, 'a e tui noa'ia mo e angaanganoa, pea pehe foki mo kinautolu 'oku nau ma'u 'a e potō mo e mahinō.

Na'e ha 'i he lipooti fekau'aki mo e 'iufanesia 'a e pule'anga' (2017):

"Na'e tokanga 'a e tokolahi 'o e ni'ihi na'e tohi mai ki he poini, ka fakalao'i 'a e tokoni'i 'o e mate, 'e ngaue'aki 'eni 'e he kakai ko ha founa ke fakangata 'aki ha faingata'a'ia. Pea 'e faingata'a 'aupito ke fakafaikehekehe'i 'a e ngaahi tu'unga 'oku totonu ke fakangata ai 'a e mo'ui mo e ngaahi tu'unga kehe 'oku 'ikai totonu ke fakangata 'a e mo'ui. Na'e 'i ai ha tokanga makehe 'a e kau tohi mai' 'o pehē, neongo 'e fakangatangata'i he kamata 'a e 'iufanesia kiate kinautolu 'oku 'i ai ha mahaki fakatupu mate, 'e vave pe 'a hono fakalahi ke kau ha fa'ahinga mamahi'ia fakasino, pea hoko atu ki he ngaahi mamahi'ia faka'atamai, pea ngaue'aki ki ha ngaahi me'a kehe 'oku hoko 'i he mo'ui..."

"...Na'e pehē 'e ha ni'ihi 'o e kau tohi mai, kapau na'e ngofua 'a e 'iufanesia 'i Nu'u Sila lolotonga 'a e taimi na'a nau faingata'a'ia taha ai 'i he mafasia faka'atamai, na'a nau fili 'enautolu 'a e 'iufanesia."

Ko kinautolu 'oku nau taukave'i 'a e taonakita 'oku tokoni'i, 'oku nau pehe 'oku malava ke fakakalalalasi 'a e taonakita ki he kulupu 'e 2, ko e 'fakakaukau lelei' mo e 'ikai fakakaukau lelei'. Ka na'e toe ha foki 'i he lipooti 'a e pule'anga:

"Na'e 'ikai ke poupu'i 'a e fakakalalalasi ko 'eni' 'e ha taha 'o e kau tohi mai 'a ia 'oku nau lolotonga fai fatongia 'i he feinga ke ta'ofi 'a e taonakita pe ko e fale'i 'o e mamahi. 'I he fakafehalaaki' 'a e fakakalalalasi ko 'eni, na'e fakahā mai 'e he kau fale'i 'o e to'utupu mo e ngaahi kautaha ta'ofi taonakita 'o e to'utupu, 'oku ngaue'aki ma'u pe 'a e taonakita ke fakangata 'a e faingata'a'ia 'o tatau ai pe pe 'oku fakasino, fakaeloto, pe faka'atamai.

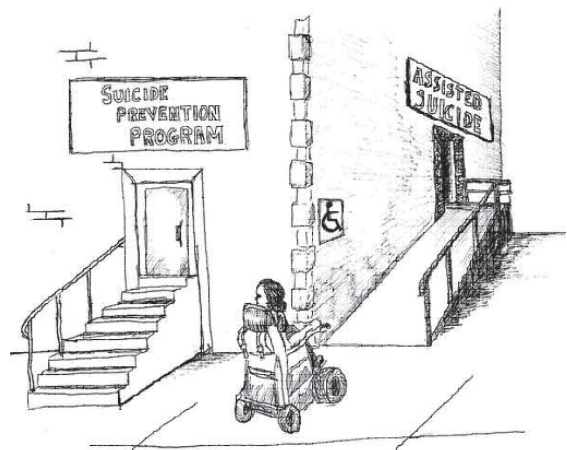
Fehangahanga 'a e ngaahi ngaue fekau'aki mo e ta'ofi 'o e taonakita

'E 'i ai ma'u pē 'a e fehangahanga 'i he ngaahi ngaue fekau'aki mo hono ta'ofi 'a e taonakita 'o kapau 'e fakalao'i 'a e taonakita 'oku tokoni'i. 'I he tafaaki 'e taha, 'e 'oange 'e he siosaieti 'a e ngaahi tokoni ki he ni'ihi ke fakahoko 'a e taonakita, pea 'i he tafa'aki 'e taha, ngaue ke feinga ke ta'ofi 'a e taonakita. Ko e ngaahi 'uhinga ko ia 'oku fokotu'u ke poupu ki he tokoni'i 'o e taonakita, 'oku toe ngaue'aki pe ia ki he ngaahi 'uhinga ke fakahoko ha taonakita. Kapau 'e fakalao'i 'a e 'iufanesia 'e malava ke hoko 'eni ko e founa ngaue ke solova 'aki 'a e ngaahi palopalema fakataautaha. 'Ikai ke ngata ai, 'oku fakatupu hoha'a 'a e malava ke uesia 'e he talanoa ki he taonakita 'a e ngaahi feinga ke talanoa'i 'a e 'iufanesia.

Na'e fakatokanga'i 'e he WHO 'a e ngaahi fakatotolo fekau'aki mo e natula fa'ifa'itaki 'o e taonakita;

"hili hono vakai'i 'o e ngaahi fakatotolo kehekehe 'e 50, na'a nau a'usia 'a e aofangatuku tatau: Ko e lipooti 'e he mitia 'a e ta'ona'aki 'oku malava ke hoko ai 'a e ngaahi fa'ifa'itaki 'o e ngaahi to'onga fakataonakita... Tautautefito ki he ngaahi kupu 'i he sosaieti' (e.g. to'utupu' mo e kakai 'oku mo'ui 'i he mafasia faka'atamai), 'a ia 'oku tu'u lavea ngofua pea malava ke nau fakahoko 'a e ngaahi to'onga fa'ifa'itaki 'o e taonakita. "

Ko e ngaahi fakama'opo'opo 'eni ha lipooti mei he Fale Alea 'o Sikotilani (2015) fekau'aki mo hono tokoni'i ha taha ke taonakita

“Oku hangē oku fehanga hangangi ‘a e tu’utu’uni ke mālu’i ‘a e kakai mei he taonakita’ pea ‘i he taimi tatau ‘i ai mo e tu’utu’uni ke taukave’i ‘a e lao te ne fakangofua ‘a e ngaahi taonakita ‘e ni’ihi ke tokoni’i mo fakahoko... ‘Oku malava ‘e he lao ko’eni ‘a me’a ‘e ua, ‘uluaki ke fakama’ama’a’i ‘a e feinga ke ta’ofi ‘a e taonakita ‘aki hono fakavaivai’i ‘a e vakai ‘a e siosaieti ki he ngaahi fakangatangata ‘o e toanakita, pea ko hono ua, ‘oku ne toe tukuatu ‘a e fekau fakalifitu ki he ni’ihi ‘i he siosaieti...kapau te nau fili ke fakangata ‘enau mo’ui, ‘e lau ia ‘oku “fakapotopoto” ‘o ‘ikai ko e “faka’ofa”.

‘I he’ene tali ki he taonakita ‘a Brittany Maynard, ‘a ia na’e katoanga’i ‘e he kau poupu ‘o e ‘iufanesia, na’e pehē ‘e he saienitisi faka-sōsiale ko Toketā Aaron Kheriaty mei he ‘Univesiti ‘o Kalefonia: “...fakatatau ki he ‘etau ‘ilo ki he ngaahi nunu’a fakasiosiale’o e taonakita ‘pea pehe ki he founa na’e lipooti ai ‘e he mitia ‘ene pekia, ‘e malava ‘ene fili ke ne faka’ai’ai ‘i ha kakai kehe ‘oku uesia ngofua ‘e he ngaahi me’a ni.”

Fakatatau ki ha lipooti ‘i he New Zealand Medical Journal ‘i he ta’u 2012, ‘a ia na’e fa’u ‘e he ongo fakatotolo ki he taonakita ko Annette Beautrais pea mo David Ferguson, na’a’ na pehē ko e lahi ange hono lipooti ‘a e taonakita ‘i ha fa’ahinga founa pe, ‘oku ne fakalahi ai ‘a e malava ke uesia ‘a e ni’ihi ‘oku uesia ngofua ‘i he ngaahi me’a ni.

Ko hono tu’uaki ‘o e tokoni’i ‘o e taonakita, ‘e fanongo ki ai ‘a e kakai ‘oku ‘i ai honau mahaki fakatupu mate pea mo ha taha te ne lau ko e faingamalie ke ‘oua ‘e toe fe’ao ia mo e mamahi ‘oku ‘i ai – ‘o tatau ai pe ‘a e natula ‘o e mamahi ko ia. **‘Oku ‘ikai ta’ofi ‘a e taonakita ‘aki hono faka’ai’ai ha taha ke tokoni’i ‘ene taonakita. ‘Oku ‘i ai ‘a e uesia fakasiosiale fekau’aki mo e taonakita – ‘o tatau ai pe pe ‘oku tokoni’i pe ‘ikai. ‘Oku ‘osi hoko ‘a e taonakita ia ko e palopalema fakaemo’ui fakafonua. ‘Oku fiema’u ia ke hokohoko atu ‘etau tālanga’i ‘a e ngaahi founa ke mālu’i ai ‘a e kakai mei he taonakita’.**

Mafasia faka’atamai

‘Oku tokolahi e kakai ‘oku nau mafasia faka’atamai pea nau loto ke nau ‘iufanesia, ka ‘oku nau kaniseli ‘e fili ko ia kapau ‘oku ola ‘a e faito’o ‘e mafasia mo e mamahi ‘oku nau tofanga ai. Na’a mo e kakai ‘oku ongo’i mafasia faka’atamai si’isi’i pē – ‘a ia ‘oku nau kei ‘atamai lelei ‘o fakatatau ki he lao’ – ‘e kei malava ‘a e ongo ko ‘eni ke ne uesia ‘a e fili ki he mo’ui pe ko e mate. **Meimei ko e kakai kotoa pē ‘oku fokoutua ‘i ha mahaki fakatu’utāmaki ‘oku ‘ikai malava ke faito’o mo fakatupu faingata’a mo’oni, kuo pau pe ke ‘i ai ha taimi te nau ongo’i ‘a e mafasia faka’atamai lolotonga ‘enau puke.** Kapau ‘oku faka’atā ‘a e ‘iufanesia pe tokoni’i ‘a e taonakita, ko e kakai ko ē ne nau fononga ‘i he halanga honau mahaki pea a’usia ‘a e mahino ‘o e tu’unga ‘oku nau ‘i ai, pea hoko atu e mo’ui ‘i he tu’unga ko ia, ‘e ‘ikai te nau a’u ki he tu’unga ko ‘eni he te nau mate ta’ehoko.

‘Oku tukuhiho ‘e he taonakita ‘oku tokoni’i ‘a e kau faingata’a’ia’

‘Oku totonu ‘a e tokanga makehe ‘a e kau taukave’i ‘o e ngaahi totonu ‘a e kau faingata’a’ia ki he me’a ni. Na’e pehē ‘e he Kautaha ma’ae totonu ‘a e kau faingata’a’ia ko e *Not Dead Yet Aotearoa* “Oku ta’efakangatangata ‘a e ngaahi founa ‘oku te lava ‘o tou tou tala ki ha taha faingata’a’ia ‘oku ‘ikai ke mahu’inga ‘ho’o mo’ui.”

Na’e pehe ‘e he kautaha fakavaha’apule’anga ‘oku nau taukave’i ‘a e ngaahi totonu ‘a e kau faingata’a’ia ‘ko e *Not Dead Yet*:

“Oku ‘ikai malava ke pehe ‘oku malava ‘e he ngaahi lao fakangofua ‘a e tokoni’i ‘o e taonakita ‘o fakahoko pe ngaue’aki pe ‘a e tokoni’i ‘o e taonakita ki he ni’ihi ‘oku ‘amanaki ke mate pea nau fili ke nau folo ‘a e faito’o fakatupu mate, pea ataa foki mei he ngaahi faka’ai’ai hala ‘a e famili mo e siosaieti. Ka ‘oku fakahaofi ‘e he lao ‘a e toketa ‘oku ne tokoni’i ‘a e taonakita, ‘a ia oku ne ‘osi ta’emahu’inga’ia pe ia ‘i he mo’ui ‘a e kakai toulekeleka mo e kau faingata’a’ia pea ‘oku ‘i ai ‘a e ngaahi ‘uhinga fakapa’anga malohi ke poupu ki he taonakita, pea ‘ikai ngata ai ke faka’ai’ai kinautolu pe ko ha toe to’onga kovi ange.”

Ko e lau ‘eni ‘a e tangata Nu’u Sila ko Toketā John Fox, ko e memipa ia ‘o e Talāsiti ‘a e Elevate Christian Disability Trust:

“Oku ‘osi mahino’i ‘e he kau faingata’a’ia kuo pau ke tau tau’i ke ma’u ha ngaue, tau’i ‘a e totonu ke fanau’i kinautolu, tau’i mo e ngaahi to’onga filifilimanako ‘i he fonua, ngaahi fakakaukau tukuhiho mo e ngaahi sio ‘a e siosaieti ‘oku nau pehe ‘oku ‘ikai te tau kakato, pea ‘ikai te tau mahu’inga.”

Kuo ta’emahino ‘a e ‘isiu koe’uhi ko e ngaahi savea

‘Oku fokotu’u ‘e he ngaahi savea ‘i Nu’u Sila’ ni ‘oku poupu ‘a e tokolahi ki ha lao ki he ‘iufanesia mo e/pe tokoni’i ‘o e taonakita. Ka hange ko ia na’a mau fakaha ki mu’a, **ko e tokolahi ‘o e kakai – ‘oku nau fiema’u ke fakapapau’i ‘oku ‘ikai ke ta’efakalao ‘i Nu’u Sila ni ‘a hono fakahoko ‘a e ngaahi faito’o fakanonga, mo e fili ke ta’ofi ‘a**

“There are endless ways of telling disabled people time and time again that their life has no value.”

e ngaahi faito'o fakatupu mamahi. 'Oku lahi ke hoko 'a e ngaahi fehu'i 'i he ngaahi savea ke ne takihala'i 'a e kakai 'aki 'enau fefio'i 'a e ngaahi ngaue 'oku fakalao pea fakamolale mo e ngaahi me'a 'oku ta'efakalao. 'Oku lave ma'u pe 'a e fehu'i ki ha taha mahaki 'oku fou 'i he mamahi 'oku 'ikai ke matatali, 'o ngaue'aki ai 'a e me'a 'oku 'ilifia ai 'a e kakai, kae 'ikai ke talanoa ki he 'uhinga lahi taha 'oku ngaue'aki 'i he fili 'o e 'iufanesia, 'a ia ko e mamahi 'oku fekau'aki hangatonu mo e mo'ui 'o 'ikai ko e mamahi fakasino. 'I he ta'u 'e 10 talu hono fakalao'i 'a e tokoni'i 'o e taonakita 'i he Vahefonua 'Olikoni 'i 'Amelika Lahi, kuo te'eki ma'u mai ha lipooti 'o ha tokotaha na'a' ne fai ha fili pehe ni makatu'unga 'i he mamahi 'oku 'ikai ke lava 'o pule'i. 'Oku mahino mei he fakamamafa'i ma'u pe 'a e mamahi 'e he kau fa'u savea, ko e kakai kinautolu 'oku 'ikai te nau tui 'oku 'i ai ha lelei 'a e tangata.

'Oku mahu'inga ke fakatokanga'i 'a e ola 'o e savea 'a e Fale Alea ki he 'isiu ko 'eni - 'a ia 'oku mau fokotu'u ko e savea mo'oni taha mo mahino taha - 'a ia na'e ha ai 'a e lahi ange 'i he 20,000 'a e ngaahi fokotu'u tohi na'e fai ange, pea ko e peseti 'e 80 'o e ngaahi tohi ko ia na'e 'IKAI KE TUI ki hono tokoni'i 'o e taonakita.

Ko e kakai 'lotu' pe 'oku nau fakafepaki'i 'a e 'iufanesia

'Oku hala 'eni, pea mole ke mama'o. Hili hano 'analaiso kakato 'o e ngaahi tohi mai ki he savea fekau'aki mo hono tokoni'i 'o e taonakita, na'e fakaha 'e he meimei peseti 'e 80 'oku nau fakafepaki'i ha fa'ahinga fakatonutonu ki he lao ni, pea 'ikai ngata ai, fakahalaki 'a e lau ko ia 'a e ACT MP ko David Seymour mo e kau poupuo kehe 'a e tokoni'i 'o e taonakita', 'o ne pehe ko e kau "lotu" pe 'oku nau taki'i 'a e fakafepaki 'a e tokoni'i 'o e taonakita. 'I he ngaahi tohi na'e ma'u, ko e tohi 'e 13,539 (peseti 'e 82) 'o e ngaahi tohi fakakatoa 'e 16,411 na'e fakafepaki ki he tokoni'i 'o e taonakita, na'e 'ikai ke ha ai ha lave 'e taha ki ha ngaahi 'uhinga fakalotu'. Ko e tohi pe 'e 208 na'e ha ai 'a e ngaahi 'uhinga fakalotu ke poupuo ki he 'iufanesia.

Ko e ngaahi tohi fakafepaki na'e ma'u ia mei he ngaahi sekitoa 'a e kau faingata'a'ia, kau toulekeleka, ni'ihii 'oku nau taukave'i 'a e totonu 'a e tangata', sekitoa mo'ui pea na'e 'ohake ai mo e tokanga ki he ni'ihii 'oku nau faingata'a'ia fakapa'anga, 'a ia koe'uhi ko e 'ikai te nau ma'u 'a e ngaahi sevesi fakafalemahaki 'oku lelei ange, 'e malava ke faka'ai'ai kinautolu ke to'o 'enau mo'ui.

Ko e ha e me'a kuo tau ako mei tu'apule'anga

'OLIKONI, USA

- Ko e tokotaha 'i he kakai 'e toko 6 na'e 'oange 'e he toketa 'a e faito'o fakatupu mate fakatatau ki he lao Death and Dignity Act 'a 'Olikoni, 'oku nau puke 'i he 'atamai mafasia
- Neongo 'oku 'ikai 'ilo'i 'e 'Olikoni 'a e 'uhinga na'e mate ai 'a e kakai 'e 543 na'a nau folo 'a e faito'o fakatupu mate ('a ia ko e peseti ia 'e 50 'o e kakai kuo nau mate 'i he malumalu 'o e lao Death with Dignity Act), 'i he ngaahi mate na'e 'i ai 'e 'ilo ki ai, na'e 'i ai 'a e ngaahi palopaalea fakaesino na'e hoko 'i he taonakita na'e tokoni'i 'e 36
 - 'Oku 'ikai si'i hifo 'i he toko 30 'a e kakai na'a nau lua'i hake 'a e faito'o
 - 'Oku 'ikai si'i hifo 'i he toko 6 'a e ni'ihii na'e toe ake ia hili 'a e folo 'o e faito'o
- 'I he 2016, na'e fakaha 'e he peseti 'e 48.9 'o kinautolu na'e mate 'i he malumalu 'o e lao Death with Dignity Act, ko e 'uhinga na'a nau ngaue'aki 'a e taonakita 'oku tokoni'i, koe'uhi ko 'enau hoko ko e "kavenga ki he famili, ngaahi maheni/kau tauhi"
- Kuo 'oange 'e he kau Toketa 'a e faito'o fakatupu mate ki he kau mahaki na'e si'i ange 'i he uike 'e 1 'enau fengau'e'aki. Ko e taimi mitiani 'o e fengau'e'aki 'a e toketa mo e taha mahaki ko e 'uike 'e 13

HOLANI

- Ngaahi mate fakalao'i mei he 'iufanesia 'i Holani
 - Tokotaha ta'u 54 na'a' ne fokoutua 'i ha mahaki faka'atamai fekau'aki mo hono kita pea mo e me'akai
 - Tokotaha ta'u 47 na'a' ne fokoutua 'i he mahaki tinnitus (ko ha mahaki telinga 'oku ongo'i 'e he tokotaha ko ia' ha le'o tatangi he taimi kotoa pe 'i loto he telinga)
- Ko ha fefine ta'u 70 tupu na'e uestia faka'atamai (dementia), na'e fakafolo fo'i akau fakapulipuli 'ia 'e hono famili mo nau pukepuke ia kae faingamalie 'a e toketa ke ne fakahoko 'a e 'iufanesiaa, neongo 'a e ngaahi lea 'a e tokotaha ni 'oku 'ikai ke fie mate ia.
- 'Oku laka hake 'i he peseti 'e 23 'o e mate mei he 'iufanesia 'oku 'ikai ke lipooti ia, neongo 'oku tu'utu'uni 'eni 'e he lao'
- 'I he savea fakamuimui taha', na'e lekooti 'a e ngaahi palopalema fakasino kehe 'i he peseti 'e 16 'o e ngaahi mate taonakita na'e tokoni'i pea pehe ki he peseti 'e 6 'i he ngaahi mate 'iufanesia
- Na'e paasi 'i 'i Holani 'i he 2002 'a e Termination of Life on Request and Assisted Suicide Act
 - 'I he ta'u 2005, na'e ngofua mo 'ata ke tamate'i 'a e fanga ki'i pepa tuki fa'ele'i 'i he malumalu 'o e Groningen

Opposition came from those in the disability sector, senior citizens, human rights advocates, health sector...

Protocol, 'a ia ko e lisi foki 'eni 'o e ngaahi fiema'u na'e fa'u 'e he Dutch Society for Paediatrics pea na'e 'ikai fiema'u ke liliu 'a e lao 'i he Fale Alea

- 'I he'ene a'u ki he ta'u 2010, na'e kamata ke ma'u mai 'a e ngaahi lipooti fekau'aki mo e kakai kuo fakahoko kia kinautolu 'a e 'iufanesia koe'uhi' ko e mahaki faka'atamai pe, 'o 'ikai ha mahaki fakaesino; na'e lipooti ai 'a e mate 'e ua 'i he 2010, 'o hiki hake ki he toko 60 'i he ta'u 2016, pea na'e 'ikai ai pe ke fiema'u ke liliu 'a e lao 'i Fale Alea
- 'I he ta'u 2012, na'e kamata ai 'a e ngaue 'a e ngaahi kiliniki taonakita fe'alu'aki (Levensindekliniek) ke fakahoko 'a e 'iufanesia ki he kau mahaki na'e 'ikai tali 'e he 'enau toketa ke nau 'iufanesia, 'i he ta'u 2014 na'e a'u 'a e ngaahi kiliniki pehe ni 'o 39, pea na'e 'ikai ai pe ke fiema'u ke liliu 'a e lao 'i Fale Alea
- 'I he ta'u 2016, ko e peseti 'e 4.1 'o e mate kotoa pe 'i Hōlani na'e fakatupu mei he 'iufanesia mo e taonakita na'e tokoni'i - toko 5,875 mei he 'iufanesia pea mo e toko 216 mei he taonakita na'e tokoni'i.

PELISIUME

- Ngaahi mate fakalao'i mei he 'iufanesia 'i Pelisium:
 - Fefine ta'u 44 na'a' ne fokoutua 'i he mahaki anorexia nervosa (mahaki ta'ekai 'o uesia 'a e sino ki ha tu'unga pakau mo tutue pea 'oku fakatu'utamaki ki he mo'ui')
 - Ongō māhanga ta'u 45 na'e kamata ke mole 'ena sio' (kui)
 - Tokotaha ta'u 24 na'a' ne fokoutua 'i he 'atamai mafasia (na'e faka'ata ke to'o 'ene mo'ui' 'aki e 'iufanesia, ka 'i he miniti faka'osi na'e liliu 'ene fakakaukau)
 - 'I he vahefonua Flanders, 'oku fakafuofua ki he peseti 'e 30 'o e kakai kotoa pe 'oku mate mei he 'iufanesia, na'e 'ikai ke nau loto nautolu ki ai'; 'a ia ko e peseti ia 'e 1.8 'o e mate kotoa 'i he feitu'u ko 'eni'
 - 'I he vahefonua Flanders, 'oku fakafuofua ki he peseti 'e 50 'o e mate mei he 'iufanesia 'oku 'ikai ke lipooti ia, neongo 'oku tu'utu'uni 'eni' e he lao

'UĀSINGATONI (VAHEFONUUA 'I 'AMELIKA)

- 'I he a'u mai ki 'Aokosi 2017, 'oku kei mo'ui 'a e tokotaha na'e 'oange 'e he toketa 'a e ngaahi faito'o fakatupu mate fakatatau ki he Death with Dignity Act - 'a e 'oku tu'utu'uni 'e he lao' kuo pau ke 'oua 'e toe loloa ange 'i he mahina 'e 6 pe si'i hifo 'i he mahina 'e 6 'a e toenga mo'ui 'o e ni'ihī 'oku 'oange ki ai 'a e ngaahi faito'o ko 'eni. Pea ko e kakai 'e toko 22 na'e 'oange 'e he toketa 'a e faito'o fakatupu mate mei he ta'u 2009 ki he 2017, 'oku te'eki ke nau mate.

KĀNATA

- 'I he vaha'a 'o Sune 2016 mo Sune 2017, kuo mate 'a e kakai 'e toko 1,982 'i he malumalu 'o e la'o 'a Kanata ko e Medical Aid in Dying (MAID) Law - ko e toko 1,977 na'e mate mei he 'iufanesia pea ko e toko 5 mei he taonakita na'e tokoni'i.
- Fakatatau ki he savea na'e fakahoko 'e he Canadian Paediatric Society, na'e hili pe ha ta'u 'e taha, na'e "faka'au ke lahi ange" 'a e kole 'e he matu'a ke ngaue'aki 'a e 'iufanesia ke tamate'i 'a e fanau mo e pepe 'oku faingata'a'ia fakasino, pe'oku mei mate.

(References available at Protect.org.nz)

FAKAMA'OPO'OPO

Ko e misi pe 'a e pehe 'oku malu 'a e 'iufanesia. Neongo 'oku ongo lelei 'a e pehe 'oku 'i ai 'a e ngaahi founa malu'i 'o e 'iufanesia, 'e 'ikai malava ia ke fakapapau'i ta'etoeveiveiua 'a e malu'i 'oku fiema'u 'e he ni'ihī 'oku uesia ngofua 'i he 'isiu ko 'eni, kau ai 'a e kau faingata'a'ia fakaesino', kau toulekeleka', kakai 'oku mafasia faka'atamai pe hoha'a fakaeloto, pea mo kinautolu ko e 'oku nau ongo'i ko e kavenga kinautolu pe 'akinautolu 'oku nau fe'ao mo e ngaahi faingata'a'ia fakapa'anga. 'Oku poupou 'a e ngaahi fakamo'oni fakamamani lahi ki he ngaahi hoha'a ko 'eni' pea 'oku mahino ai 'a e 'uhinga 'oku tokosi'i ai 'a e ngaahi fonua kuo nau fakahoko ha liliu ki he lao fekau'aki mo e 'isiu ko 'eni'.

'Oku tonu ke tau fakafepaki'i 'a e taonakita 'oku tokoni'i. 'Oku tonu ke tau fakafepaki'i 'i 'a e lao fakaangaanga 'a David Seymour.